

Státní oblastní archiv v Plzni - Státní okresní archiv Rokycany

Základní škola Veselá - Národní škola Veselá

1877 - 1953

Dílčí inventář

EL NAD č.: 415

AP.: 242

Olga Čiháková, PhDr. Hana Hrachová, Ph.D.

Rokycany 2010

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce části archivního souboru	3
II. Vývoj a dějiny části archivního souboru	5
III. Archivní charakteristika části archivního souboru	6
IV. Stručný rozbor obsahu části archivního souboru	8
V. Záznam o uspořádání části archivního souboru a zpracování inventáře	9

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	10
---	----

Inventární seznam	11
--------------------------	-----------

I. Vývoj původce části archivního souboru

Původcem fondu je Národní škola ve Veselé, která však větší část své existence vystupovala pod označením Obecná škola Veselá (do roku 1948).

Povinnou školní docházku uzákonil Všeobecný školský řád z 6. prosince 1774, podle něhož byly vytvořeny tři typy škol – triviální, hlavní a normální. Školský zákon z roku 1868 upravil vliv školy a církve, dále došlo k uzákonění povinné osmileté školní docházky od šesti do čtrnácti let. Zákon umožnil vznik měšťanských škol, které poskytovaly vyšší vzdělání, a v podstatě určil vývoj školství do roku 1948. Zákon o úpravě jednotného školství č. 95/1948 Sb. zestátnil všechny typy škol. Do školské soustavy nadále patřily i mateřské školy. Dosavadní obecné školy nahradily školy národní (1. stupeň základního školství), měšťanská škola se stala školou střední se čtyřmi ročníky (6. - 9. třída). Další významnou změnou bylo vydání školského zákona č. 31/1953 Sb. o školské soustavě a vzdělávání učitelů. Základní všeobecné vzdělání poskytovala osmiletá střední škola nebo prvních osm postupných ročníků jedenáctiletých středních škol.

Školy na Rokycansku vznikaly nejprve ve městech, ve středověku víme o existenci školy v Rokycanech. V předbělohorské době existovaly vzdělávací ústavy rovněž v Mýtě, Radnicích, Zbiroze a Mešně. V 17. století se v řadě vesnic objevují první kantoři. Teprve za vlády Marie Terezie a Josefa II. vzniká síť škol v Rokycanech, Radnicích, Zbiroze, Mýtě, Strašicích, Zvíkovci, Hřešihlavech, Hlohovicích, Lhotě pod Radčem, Líšné, Vejvanově, Skořicích, Oseku, Radnicích, Volduchách, Klabavě, Litohlavech, Mirošově a na Padrti.

První budova pro školu ve Veselé byla postavena v roce 1833 a v tomto roce se také začalo vyučovat. Do té doby děti docházely do škol buď v Rokycanech anebo v Mirošově, v případě menších dětí se vyučovalo podomně. K zásadní přestavbě školy došlo v roce 1885. V letech 1857 - 1888 vyučoval ve Veselé Jan Tagerle jako jediný učitel. V roce 1888 nastoupil Matěj Zelenka. Škola ve Veselé v této době patřila ke školám střední velikosti, v roce 1882 ji navštěvovalo 230 žáků. Díky tomu došlo v následujícím roce o rozšíření školy o druhou třídu a zároveň k obsazení druhého učitelského místa. Tzv. mladším učitelem byl ustaven Josef Polz. Zvýšení počtu žáků vedlo také k tomu, že ve školním roce 1899 - 1900 byla otevřena dokonce třetí třída školy.

Ve školním roce 1913/1914 docházelo do zdejší školy celkem 166 žáků, válka měla samozřejmě vliv i na kvalitu výuky. Dne 18. května 1922 zemřel řídicí učitel Matěj Zelenka, který na škole vyučoval přes třicet let. Novým řídicím učitelem byl výnosem Zemské školní rady v Praze ze dne 5. prosince 1922 jmenován Vojtěch Bohuš Štucbart. Spolu s ním zde působil zastupující učitel

Ferdinand Karlík a zastupující učitelka Blažena Nováková. V. B. Štucbart nezůstal ve funkci dlouho, od školního roku 1925 nastoupil ve Středoklukách u Prahy. Za něj byl do Veselé jmenován Václav Rottek.

Počet žáků však již v této době citelně klesal, ve školním roce 1931/1932 jich bylo jen 124, ve školním roce 1937/1938 pouhých devadesát. Ani další z řídicích učitelů nepůsobil na škole dlouho, neboť ve školním roce 1934/1935 již tuto funkci zastával František Pazderník. Společně s ním zde učil Václav Folk a Věra Doubková - Bejčková. Ve školním roce 1935/1936 došlo k rekonstrukci školy.

Po válce školu opustil její řídicí učitel František Pazderník a 5. září 1945 sem byl dosazen nový řídicí učitel Antonín Váša z Mirošova. V tomto školním roce docházelo do zdejší školy 75 dětí, o tři roky později pouhých šedesát žáků.

Od školního roku 1948/1949 se škola přejmenovala na školu národní, a to výnosem ministerstva školství a osvěty z 2. června 1948 č. A-117/000/48-II/3. Citelný pokles počtu žáků si vyžádal i změnu vnitřní organizace školy. Tak byla změněna na dvě třídy, a sice první, kam docházelo celkem 25 dětí prvního a druhého ročníku, a třídu druhou, do níž patřilo 30 žáků třetího až pátého ročníku. Ve škole působili manželé Vášovi, Antonín jako řídicí učitel a jeho manželka Marie jako učitelka v první třídě.

II. Vývoj a dějiny části archivního souboru

První návštěva archiváře Martina Švíglera u původce se uskutečnila již v prosinci 1954, vybrány při ní byly písemnosti znaku A, které však zřejmě do archivu převezeny (patně z kapacitních důvodů) nebyly. Vytříděny do sběru byly bohužel i pro nás cenné matriky školy, knihy protokolů místní školní rady, jednací protokoly školy apod.

K vlastnímu převzetí písemností školy došlo 14. září 1981, a to prostřednictvím ZDŠ Za radnicí v Rokycanech (bez čj., bez zápisu v knize přírůstků). Jednalo se především o třídní katalogy, třídní knihy a další evidenční knihy.

Dne 6. srpna 1986 byly do archivu předány školní kroniky z let 1888-1970, a to kronikářkou obce Veselá M. Sovovou (bez zápisu v knize přírůstků, čj. OA-149/86/II).

Při dalších skartačních řízeních v letech 2000 a 2004 již byly předány pouze písemnosti vzniklé po roce 1953, které nejsou touto pomůckou zpřístupněny.

Fond není dochován v úplnosti, chybí některé katalogy žáků.

III. Archivní charakteristika části archivního souboru

Fond uspořádala Olga Čiháková. Před začátkem pořádacích prací obsahoval fond 257 knih z let 1887 - 1981, dále 4 kartony a jeden balík o celkovém rozsahu 2,54 bm.

Vzhledem k tomu, že jde o neuzavřený fond, neboť škola ve Veselé stále existuje, bylo rozhodnuto, že formou dílčího inventáře budou zpracovány písemnosti školy do roku 1953. Písemnosti školy po roce 1953 zůstanou zatím jako nezpracovaná část fondu. Rozdělení písemností školy do dvou fondů s mezníkem v roce 1953, by nebylo účelné. V současné době je škola dvoutrídni (pro 1. - 5. ročník) a navštěvuje ji pouhých 23 dětí. Již z tohoto je patrné, že rozdělení fondu by bylo zbytečné, neboť agenda školy je skutečně malá. Tento postup vychází rovněž z Metodického pokynu pro vymezení archivních fondů škol ukládaných ve státních okresních archivech a archivech měst, který vydala AS MV pod čj. AS/1-2-2020/99.

Do nezpracované části fondu po roce 1953 byly přesunuty všechny písemnosti vedené po roce 1953 a zároveň některé písemnosti vedené již před tímto rokem, tj. odborový inventář z let 1888 - 1958, katalog učitelské knihovny z let 1898 - 1957, inventář žákovské knihovny z let 1907 - 1958 a druhý díl kroniky z let 1914 - 1970. Nezpracovaná část fondu tedy činí 0,4 bm z let (1898) 1953 - 1981.

Z fondu školy byl přesunut do fondu Místní školní rada Veselá dopis MŠR Veselá z roku 1920 o rozsahu 0,01 bm. Ve fondu došlo také k přehodnocení významu archiválií. Tímto způsobem bylo vyřazeno celkem 50 třídních knih z let 1936 - 1981, dále inventáře a spisový materiál. Celkem bylo vyřazeno 0,63 bm písemností z let 1936 - 1981 (viz protokol čj. SOAP/070-0485/2009 ze dne 3. listopadu 2009).

Pořádací schéma vychází ze schématu použitého v našem archivu již při pořádání fondů zrušených škol a je následující:

I. Knihy

I. 1 Knihy zápisů z pedagogických rad a jiných orgánů

I. 2 Knihy evidenční

I. 3 Účetní knihy

I. 4 Ostatní knihy

II. Spisový materiál

II. 1 Registraturní pomůcky

II. 2 Spisy

III. Ostatní materiál

Vzhledem k vnitřnímu přesunu, přehodnocení významu archiválií a zpřesněnému měření činí v současnosti rozsah fondu 1,9 bm, z toho na inventarizovanou část připadá 1,5 bm a na nezpracovanou část 0,4 bm.

Písemnosti jsou vedeny především česky, výjimkou je katalog II. třídy (inv. č. 139), který je psán německy. Písemnosti jsou zařazeny do druhé kategorie, a to na základě § 20, odst. 2 zákona č. 499/2005 Sb., o archivnictví a spisové službě v platném znění.

Inventář byl vytvořen v programu Janus Archiv a byly k němu vytvořeny rejstříky (věcný, osobní a místní).

IV. Stručný rozbor obsahu části archivního souboru

Fond obsahuje zejména katalogy žáků, z nichž je možno získat řadu údajů o činnosti školy. Dějiny školy, ale i obce a širšího okolí, je možno velmi dobře sledovat z celkem tří dílů školní kroniky, a to z let 1888 - 1914, 1940 - 1945 a 1914 - 1970. Druhý díl z let 1914 - 1970 není součástí této zinventarizované části fondu vzhledem ke svému přesahu.

V. Záznam o uspořádání části archivního souboru a zpracování inventáře

Fond Základní škola Veselá - Národní škola Veselá uspořádala Olga Čiháková ve Státním okresním archivu v Rokycanech v říjnu 2009. Inventář sestavila Hana Hrachová.

Rokycany, 21. 4. 2010

Olga Čiháková
Hana Hrachová

Seznam použitých pramenů a literatury

Cironis Petros a kol., Socialistické Rokycansko. Rokycany 1986

Kolektiv autorů, Politický a školní okres rokycanský, Rokycany 1898

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
<u>I. Knihy</u>			
I. 1 Knihy evidenční			
1	Katalog	1877 - 1878	K 1
2	Katalog	1878 - 1879	K 2
3	Katalog	1879 - 1880	K 3
4	Katalog	1880 - 1881	K 4
5	Katalog	1881 - 1882	K 5
6	Katalog I. třídy	1882 - 1883	K 6
7	Katalog II. třídy	1882 - 1883	K 7
8	Katalog I. třídy	1883 - 1884	K 8
9	Katalog II. třídy	1883 - 1884	K 9
10	Katalog I. třídy	1884 - 1885	K 10
11	Katalog II. třídy	1884 - 1885	K 11
12	Katalog I. třídy	1885 - 1886	K 12
13	Katalog II. třídy	1885 - 1886	K 13
14	Katalog I. třídy	1887 - 1888	K 14
15	Katalog II. třídy	1887 - 1888	K 15
16	Katalog I. třídy	1888 - 1889	K 16
17	Katalog II. třídy	1888 - 1889	K 17
18	Katalog I. třídy	1889 - 1890	K 18
19	Katalog II. třídy	1889 - 1890	K 19
20	Katalog III. třídy	1889 - 1890	K 20
21	Katalog II. A a II. B	1891 - 1892	K 21
22	Katalog I. třídy	1892 - 1893	K 22
23	Katalog II. třídy	1892 - 1893	K 23
24	Katalog III. třídy	1892 - 1893	K 24

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
25	Katalog I. třídy	1893 - 1894	K 25
26	Katalog II. třídy	1893 - 1894	K 26
27	Katalog III. třídy	1893 - 1894	K 27
28	Katalog I. třídy	1894 - 1895	K 28
29	Katalog I. třídy	1895 - 1896	K 29
30	Katalog III. třídy	1895 - 1896	K 30
31	Katalog III. třídy	1896 - 1897	K 31
32	Katalog III. třídy	1898 - 1899	K 32
33	Katalog III. třídy	1899 - 1900	K 33
34	Katalog III. třídy	1900 - 1901	K 34
35	Katalog III. třídy	1901 - 1902	K 35
36	Katalog III. třídy	1902 - 1903	K 36
37	Katalog III. třídy	1903 - 1904	K 37
38	Katalog II. třídy	1904 - 1905	K 38
39	Katalog III. třídy	1904 - 1905	K 39
40	Katalog III. třídy	1905 - 1906	K 40
41	Katalog II. třídy	1906 - 1907	K 41
42	Katalog III. třídy	1906 - 1907	K 42
43	Katalog II. třídy	1907 - 1908	K 43
44	Katalog III. třídy	1907 - 1908	K 44
45	Katalog III. třídy	1908 - 1909	K 45
46	Katalog III. třídy	1909 - 1910	K 46
47	Katalog I. třídy	1910 - 1911	K 47
48	Katalog II. třídy	1910 - 1911	K 48
49	Katalog III. třídy	1910 - 1911	K 49
50	Katalog I. třídy	1911 - 1912	K 50

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
51	Katalog II. třídy	1911 - 1912	K 51
52	Katalog III. A a III. B	1911 - 1912	K 52
53	Katalog I. třídy	1912 - 1913	K 53
54	Katalog II. třídy	1912 - 1913	K 54
55	Katalog III. třídy	1912 - 1913	K 55
56	Katalog I. třídy	1913 - 1914	K 56
57	Katalog II. třídy	1913 - 1914	K 57
58	Katalog III. třídy	1913 - 1914	K 58
59	Katalog I. třídy	1914 - 1915	K 59
60	Katalog II. třídy	1914 - 1915	K 60
61	Katalog III. třídy	1914 - 1915	K 61
62	Katalog I. třídy	1915 - 1916	K 62
63	Katalog II. třídy	1915 - 1916	K 63
64	Katalog III. třídy	1915 - 1916	K 64
65	Katalog I. třídy	1916 - 1917	K 65
66	Katalog II. třídy	1916 - 1917	K 66
67	Katalog III. třídy	1916 - 1917	K 67
68	Katalog I. třídy	1917 - 1918	K 68
69	Katalog II. třídy	1917 - 1918	K 69
70	Katalog III. třídy	1917 - 1918	K 70
71	Katalog I. třídy	1918 - 1919	K 71
72	Katalog II. třídy	1918 - 1919	K 72
73	Katalog III. třídy	1918 - 1919	K 73
74	Katalog I. třídy	1919 - 1920	K 74
75	Katalog II. třídy	1919 - 1920	K 75
76	Katalog III. třídy	1919 - 1920	K 76

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
77	Katalog I. třídy	1920 - 1921	K 77
78	Katalog II. třídy	1920 - 1921	K 78
79	Katalog III. třídy	1920 - 1921	K 79
80	Katalog I. třídy	1921 - 1922	K 80
81	Katalog II. třídy	1921 - 1922	K 81
82	Katalog III. třídy	1921 - 1922	K 82
83	Katalog I. třídy	1922 - 1923	K 83
84	Katalog II. třídy	1922 - 1923	K 84
85	Katalog III. třídy	1922 - 1923	K 85
86	Katalog I. třídy	1923 - 1924	K 86
87	Katalog II. třídy	1923 - 1924	K 87
88	Katalog III. třídy	1923 - 1924	K 88
89	Katalog I. třídy	1924 - 1925	K 89
90	Katalog II. třídy	1924 - 1925	K 90
91	Katalog III. třídy	1924 - 1925	K 91
92	Katalog I. třídy	1925 - 1926	K 92
93	Katalog II. třídy	1925 - 1926	K 93
94	Katalog III. třídy	1925 - 1926	K 94
95	Katalog I. třídy	1926 - 1927	K 95
96	Katalog II. třídy	1926 - 1927	K 96
97	Katalog III. třídy	1926 - 1927	K 97
98	Katalog I. třídy	1927 - 1928	K 98
99	Katalog II. třídy	1927 - 1928	K 99
100	Katalog III. třídy	1927 - 1928	K 100
101	Katalog I. třídy	1928 - 1929	K 101
102	Katalog I. třídy (2. oddělení)	1928 - 1929	K 102

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
103	Katalog II. třídy	1928 - 1929	K 103
104	Katalog III. třídy	1928 - 1929	K 104
105	Katalog III. třídy (2. oddělení)	1928 - 1929	K 105
106	Katalog I. třídy	1929 - 1930	K 106
107	Katalog II. třídy	1929 - 1930	K 107
108	Katalog III. třídy	1929 - 1930	K 108
109	Katalog I. třídy	1930 - 1931	K 109
110	Katalog II. třídy	1930 - 1931	K 110
111	Katalog III. třídy	1930 - 1931	K 111
112	Katalog I. třídy	1931 - 1932	K 112
113	Katalog II. třídy	1931 - 1932	K 113
114	Katalog III. třídy	1931 - 1932	K 114
115	Katalog II. třídy	1932 - 1933	K 115
116	Katalog I. a III. třídy	1932 - 1933	K 116
117	Katalog I. třídy	1933 - 1934	K 117
118	Katalog II. třídy	1933 - 1934	K 118
119	Katalog I. třídy	1934 - 1935	K 119
120	Katalog II. třídy	1934 - 1935	K 120
121	Katalog III. třídy	1934 - 1935	K 121
122	Katalog I. třídy	1935 - 1936	K 122
123	Katalog II. třídy	1935 - 1936	K 123
124	Katalog I. třídy	1936 - 1937	K 124
125	Katalog II. třídy	1936 - 1937	K 125
126	Katalog I. třídy	1937 - 1938	K 126
127	Katalog II. třídy	1937 - 1938	K 127
128	Katalog I. třídy	1938 - 1939	K 128

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
129	Katalog II. třídy	1938 - 1939	K 129
130	Katalog III. třídy	1938 - 1939	K 130
131	Katalog I. třídy	1939 - 1940	K 131
132	Katalog II. třídy	1939 - 1940	K 132
133	Katalog III. třídy	1939 - 1940	K 133
134	Katalog I. třídy	1940 - 1941	K 134
135	Katalog II. třídy	1940 - 1941	K 135
136	Katalog III. třídy	1940 - 1941	K 136
137	Třídní kniha I. třídy	1941 - 1942	K 137
138	Katalog II. třídy	1941 - 1942	K 138
139	Katalog II. třídy (německy)	1941 - 1942	K 139
140	Katalog I. třídy	1942 - 1943	K 140
141	Katalog II. třídy	1942 - 1943	K 141
142	Katalog I. třídy	1943 - 1944	K 142
143	Katalog II. třídy	1943 - 1944	K 143
144	Katalog I. třídy	1944 - 1945	K 144
145	Katalog II. třídy	1944 - 1945	K 145
146	Katalog I. třídy	1945 - 1946	K 146
147	Katalog II. třídy	1945 - 1946	K 147
148	Katalog I. třídy	1946 - 1947	K 148
149	Katalog II. třídy	1946 - 1947	K 149
150	Katalog I. třídy	1947 - 1948	K 150
151	Katalog II. třídy	1947 - 1948	K 151
152	Katalog I. třídy	1948 - 1949	K 152
153	Katalog II. třídy	1948 - 1949	K 153
154	Katalog I. třídy	1949 - 1950	K 154

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
155	Katalog II. třídy	1949 - 1950	K 155
156	Katalog I. třídy	1950 - 1951	K 156
157	Katalog II. třídy	1950 - 1951	K 157
158	Katalog I. třídy	1951 - 1952	K 158
159	Katalog II. třídy	1951 - 1952	K 159
160	Katalog I. třídy	1952 - 1953	K 160
161	Katalog II. třídy	1952 - 1953	K 161
162	Inventář školy	1888 - 1933	K 162
I. 1 Knihy ostatní			
163	Kronika školy, I. díl	1888 - 1914	K 163
164	Kronika školy, III. díl	1940 - 1945	K 164
<u>II. Spisový materiál</u>			
II. 1 Registraturní pomůcky			
165	Podací protokol	1943 - 1948	R 1
II. 2 Spisy			
166	Statistické výkazy o činnosti školy	1921 - 1928	N 1
167	Koncept školní kroniky (3 listy)	1886 - 1888	N 1
168	Korespondence	1948 - 1953	N 1
169	Účetní závěrka za rok 1948	1949	N 1
170	Výběr doporučené četby	1938	N 1
<u>III. Ostatní materiál</u>			
III. 1 Plán			
171	Plán na postavení rodinného domku na pozemku číslo parcelní 368 ve Veselé pro školního radu (kolorovaná perokresba, Václav Lopata z Milínova, 32,5x60 cm)	1929	M 1

Rejstřík věcný
plán

171

Rejstřík osobní

Lopata, Václav, stavitel

171

Rejstřík místní

Milínov, okr. Plzeň-jih

171

Tiráž

Název archivní pomůcky: Základní škola Veselá - Národní škola Veselá
Značka fondu: ZŠ Veselá
Časový rozsah: 1877 - 1953
Počet evidenčních jednotek: 167 (164 úředních knih, 1 podací protokol, 1 karton, 1 plán)
Počet inventárních jednotek: 171
Rozsah v bm: 1,5
Stav ke dni: 21. 4. 2010
Zpracovatel(é) archivního souboru: Olga Čiháková
Zpracovatel(é) archivní pomůcky: PhDr. Hana Hrachová, Ph.D.
Počet stran: 21
Počet exemplářů: 5 (v SOkA Rokycany 3)
Schválil: PhDr. Hana Hrachová, Ph.D.
dne 21.4. 2010 - č.j. SOAP/070-0228/2010

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012 – 2014

Název archivní pomůcky:	Základní škola Veselá – Národní škola Veselá
Značka archivního fondu:	ZŠ Veselá
Časový rozsah části fondu:	1877-1953
Počet evidenčních jednotek:	167 (164 úředních knih, 1 podací protokol, 1 karton, 1 technický výkres- inv. č. 171)
Počet inventárních jednotek:	171
Rozsah části fondu v bm:	1,5
Stav ke dni:	9. 1. 2014
Vypracoval/la:	Petr Kolář